

in de etalage

Schenking 37 lijsten
van de
voormalige Muntschool

Eén van de doelstellingen van het Frans Walkate Archief is het beheren en verzamelen van representatief materiaal over de Kamper geschiedenis vanaf 1850. Het verzamelen doet zij soms actief, meestal passief. Het laatste door het in ontvangst nemen van schenkingen. Het archief maakt daarbij een schenkingscontract op waarin afgesproken wordt in welke mate het archief de vrijheid van handelen heeft betreffende de schenking. Het beheer van de schenking betekent selecteren, vernietigen, ordenen, toegankelijk maken en tenslotte zorgvuldig bewaren van het materiaal. Weigeren van een schenking kan voorkomen als deze niet past binnen de collectie van het Frans Walkate Archief.

Tentoonstellingen vormen vaak de aanleiding tot een schenking. Zo ook de zomertentoonstelling 'Klasse-Foto's' in het Frans Walkate Archief. De bankhal ingericht als klaslokaal met veel oud schoolmateriaal, trok veel oudleerlingen van diverse lagere scholen in Kampen. Het archief heeft in deze periode veel informatie verzameld over de geëxposeerde foto's. De schoolfotoverzameling is bovendien uitgebreid met diverse schenkingen.

Een belangrijke schenking was een verzameling van 37 lijsten van de voormalige Muntschool geschonken door de heer H. Brouwers van de Dirk van Dijksschool. De schenking bestaat uit 23 zo genoemde 'Praktische Absentielijsten' over de periode van 1938 -1966, 13 Leerlingenlijsten 1945 - 1958 en een Spaarlijst. Van de leerlingenlijsten ontbreken helaas de oorlogsjaren. Hebben ze ooit bestaan? Zijn ze destijds uit veiligheidsoverwegingen zoekgemaakt of heeft iemand ze nog in huis? De geschonken lijsten vertegenwoordigen een schat aan informatie en geven ook een prachtig tijdbeeld.

De Absentielijsten, boeken van 30 x 40 cm, zijn de moeite van het bekijken waard. Het harde, oranje/rode of blauwe kaft vermeldt: *Praktische Absentielijst met verzamelstaten voor de onderwijsstatistiek* en is ontworpen door J.J. Zijp, 'hoofd ener school'. In de lijsten werd de afwezigheid van zowel leerlingen als personeel geregistreerd. In de rubriek 'Bijzonderheden' werd ook aangekend wanneer en waarheen de leerlingen vertrokken; dit kon een verhuizing zijn, maar ook het vertrek naar een andere school. Neem bijvoorbeeld eens het schooljaar '41/'42. Natuurlijk veel bekende Kamper namen zoals de nummers 98 en 99. Hij, Paul August ten Hove en zij, Jacomien Willemien Cornelia Jacobze zijn beide ongeveer 11 jaar oud. Niet samen gespijbeeld, wel later getrouwd en van grote betekenis voor zowel de Nutsspaarbank als het Frans Walkate Archief.

De Leerlingenlijsten, 21 x 38 cm, zijn geheel met de hand geschreven. Het

voorblad vermeldt dat het om een Leerlingenlijst gaat, het jaar en de naam van de school. Tot 1950 is dit School A, daarna Muntschool. Los bijgevoegd zijn overzichten van de rapportcijfers per klas. Van een aantal jaren zijn ook een overgangslijst of de aanmeldingslijst bijgevoegd. De lijsten laten veel wetenswaardigheden zien. In de eerste plaats de enorme leerlingenaantallen per klas: 40 tot 50 leerlingen of soms zelfs meer vormen geen uitzondering. Ook het jongens 'overschot' is opvallend. Bij inschrijving werden vaak kleine bijzonderheden genoteerd zoals: wel of geen kleuterschool, nerveus of linkshandig. Het beperkte vakkenpakket valt ook op evenals de vele nu nog bekende Kamper namen. In de jaren vijftig ging er na de zesde klas een klein aantal naar het Lyceum, hetzelfde aantal naar de Technische of Nijverheidsschool en het merendeel naar de U.L.O. Een enkeling kreeg einde leerplicht achter zijn of haar naam, wat gezien de cijferlijst ook einde lijdensweg betekende.

Tot slot is er de Spaarlijst, boekafmeting 20 x 40 cm. Het etiket vermeldt dat het om de Nuttspaarbank te Kampen gaat. Wie Spaarbank zegt, zegt Walkate. Het was Frans Walkate die in zijn functie als bankbestuurder in de bestuursvergadering van 26 mei 1906 een lans brak voor de invoering van het schoolsparen. Daarvoor moest hij niet alleen bestuurders, maar ook de plaatselijke schoolhoofden overtuigen van het nut van schoolsparen. Het

zelfde jaar nog werd na de zomervakantie een aanvang gemaakt met het schoolsparen. Eerst alleen in Kampen later ook op scholen in de omgeving; zowel de bijzondere als de openbare scholen deden mee.

Het bedrag dat wekelijks aan de meester of juf werd toevertrouwd, werd in de spaarlijst aangetekend. Eenmaal per maand kwam een werknemer van de bank de bedragen incasseren. Deze 'spaarderskweek' vormde een bewerkelijke en verliesgevende doelgroep. Op de lange termijn echter werden uit de schoolgaande jeugd de volwassen en winstgevende inleggers gerekruteerd.

De Spaarlijst van de Muntschool bestrijkt een periode van bijna zeven jaar: van augustus 1953 tot en met juli 1960. De inleg varieerde van vijf cent tot een gulden; een kwartje was gebruikelijk. Soms haakte men af, in een enkel geval werd het geld halverwege de maand weer teruggevorderd. Hoopgevend is te ontdekken dat het gezegde: 'Wie voor een dubbeltje geboren is, wordt nooit een kwartje' in een aantal gevallen niet is opgegaan. Hoewel de inflatie daaraan natuurlijk ook een steentje heeft bijgedragen.

Herman Harder